

Koçluk: Geleceğe yolculuk
17 Nisan 2010
Hürriyet İK
Yenibiris.com

Son yıllarda sık duymaya başladığımız bir meslek var: Koçluk. Nerdeyse her gün yeni bir koçluk alanı duyuyoruz. Mesleğin popüler olması nedeniyle işi koçluk olmasa da unvanında bu kelimeyi kullananlar da oluyor. Koçluğun Türkiye’de hangi evrede olduğunu araştıran Erickson Koçluk Okulu koçları, koçluğun tanımını yapıp, diğer benzer mesleklerden farklarını anlattılar.

Koçluk, "yaşamda bir denge kurmayı amaçlayan ve olumlu psikolojiyi destekleyen profesyonel uygulamaya" deniyor. Zaman içinde farklı şekillerde deneyimlenen koçluk, özellikle 1970’lerin ortalarından sonra psikoloji, danışmanlık ve benzer disiplinlerden ayrışarak insani destek anlamında bir alt disiplin olarak kendini göstermeye başlamış. Koçluk en çok kurumsal ihtiyaçlara cevap veriyor. İK departmanları, okulların rehberlik servisleri, üniversitelerin kariyer planlama merkezleri ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere kariyer planlaması ve insan ilişkilerinin olduğu her alanda koçluğa ihtiyaç duyuluyor.

Trend Group Yönetici Ortağı **Nurhan Keeler** koçlukla ilgili algıların çok olumlu olduğunu belirtiyor: "İnsanların denge ihtiyacı var ve o ihtiyaç günlük hayatta kendi kendine olabilecek birşey değil. Bir sistemin yardımcı olması lazım. Hızlı ve etkili çözüm de koçluk." Nöro Linguistik Programlama’nın (NLP) Türkiye’ye girdiği yıllarda çok popüler olduğunu belirten Uluslararası Erickson Koçu Koç **Zerrin Başer**, birilerinin birden NLP uzmanı oluverdiğini söylüyor: "Birçok insan koç şu an. Etkiketler değişti. Türkiye’ye özel bir durum değil aslında bu." Birçok sistemde insanlara tavsiye veriliyor. Koçlukta ise tavsiye yok, kişinin kendi kendini keşfetmesi var. Koçluk kararın sorumluluğunu almayı, eyleme geçmeyi sağlıyor. Bu sistemin arkasındaki en temel şeylerden birinin kişiye o kaynaklara ulaşmasını sağlayacak aracı ve donanımı sağlamak olduğunu belirten Başer, en temel farklılığın sistematik yaklaşım olduğunu belirtiyor. Koçluk mesleği tamamen iyi dinleme, iyi gözlem yapma ve kişinin kendi kaynaklarını farketmesi üzerine kuruludur diyen Başer koçluğun gelecek odaklı olduğunu vurguluyor. Bir diğer önemli nokta ise pozitif olmak.

Koçluk taytay döneminde

Koçlukla ilgili bir araştırma yapan ve bu araştırma sonuçlarını genel olarak değerlendiren Keeler, koçluğun bilinirliğinin düşük olduğunu söylüyor: "Kamuoyu bunu çok iyi biliyor diyemeyiz. Kurumsal çevre, belli bir kesim tarafından biliniyor ve sahip çıkılıyor. Her yaştan koçluk alan var. Koçluk geleceğe bir yolculuk ve o yolculukta çok iyi bir destek." Koçluk kurumlarda ağırlıklı olarak değişim yönetiminde kullanılıyor. İnsanın olduğu ortamda sağlıklı iletişim ihtiyacı hissedilir diyen Başer o noktada koçların bir katkısı olduğunu söylüyor: "Türkiye’de uluslararası kuruluşlar koç talebinde bulunurken International Coach Federation

(ICF) akreditasyonunu istiyorlar. Bu koçların ne kadar deneyimli ve etik olduğunu kanıtlıyor. Türkiye’de gerçek anlamda profesyonel olarak yetişmiş koç sayısı da az olduğu için böyle bir deneyim henüz yok." Koçluğun Türkiye’de henüz ’taytay’ döneminde olduğunu belirten Keeler, hedefin koçluğu sağlıklı bir yetişkin yapmak olduğunu söylüyor. Bu da doğru tanıtmak ve donanımla alakalı. Koçluk hizmeti alacak kişilerin akredite firmalardan yardım alma ve sertifika konusunda dikkatli olmaları gerekiyor.

Akredite okuldan mezun olmak yetmez

Koç, Uluslararası Koçluk Federasyonu tarafından akredite ettiği okulun mezununa deniyor. Ama mezun olmak yetmiyor. Eğitimlerinin 4 temel modülden oluştuğunu belirten Başer 4 modül bittiğinde sertifika verildiğini söylüyor: "Bu eğitim 6-7 ay sürer. Arada pratik süreçleri vardır. Onları yaptığını kanıtlaması gerekir. Yaptığı koçlukların kayıtlarını gönderir ve ancak bundan sonra Erickson koçu olur. Fakat hala ICF akreditasyonunda değildir. Sonrasında bire bir mentorlarla çalışır, koçluk yapar ve yaptığı koçluğa ilişkin mentorluk alır ve onun üzerine bilgi ve becerisini geliştirir. Minimum 6 ay-1 yıl sürer. Sözlü sınava girer. Bu sınavda ICF akrediteli master koçun karşısına çıkar. Master koç, minimum 2500 saat koçluk yapmış kişidir." Piyasada birkaç günlük koçluk eğitimi gibi birşey var diyen Başer, birçoğunun gerçek anlamda koçluk eğitimi olmadığını ve yanlış anlaşıldığını anlatıyor: "Televizyonda biri doğum koçu diye bir isim takmış kendine. Yüksek hemşire, deneyimli de ama yaptığı şey danışmanlık, koçluk değil. Kavram bilinmediği için yanlış etiketleniyor. Türkiye’de koç kavramı ilk olarak spor alanında kullanıldı. O da aslında mentorluktur. O işin içinden gelen, konuyu bilen ve bilgisinin bir yerine abi abla yaklaşımı ekleyen, soran takip eden, ipi elinde tutup çeken kişi yani. Oysa koç öyle biri değil. Koç sadece işini düzgün yapma sorumluluğu alır. Konuyu belirleme, eylemleri gerçekleştirme, bütün sorumluluk koçluk verdiği kişidedir. Koç danışman ya da bilgi paylaşan kişi değildir, koç kişinin kaynaklarını harekete geçirecek kişidir. İyi bir koç güçlü sorular sorar. Kişiyi düşündürür. Herkes birşeylerin sonuna koç getirmeye başlıyor. Bu nedenle kurumlar, koçluk almak isteyenler, ICF akreditasyonu olup olmadığına bakmalı, hangi okuldan geldiklerini sormalıdır."

En çok görülen koçluklar

Kurumsal koçluk, takım koçluğu, yönetsel koçluk, kişisel gelişim, yaratıcılık, öğrenci koçluğu en çok görülen koçluklar. Başer birçok dershaneenin ya da okulun birşeyler tanımladığını ve koç olduğunu söylüyor: "Bir okul müdürüne talimat gelmiş Milli Eğitim Bakanlığı’ndan, öğretmenlere ’siz artık koçluk yapacaksınız’ denmiş, ne yapacağız diye sorduklarında ise öğrencileri haftasonu sinemaya götüreceksiniz cevabı almışlar. Bunun adı da koçlukmuş!" Kavram kargaşası dönemi yaşıyoruz diyen Profesyonel Erickson Koçu **Bilge İnal Şahin**, bu dönemin 2-3 sene içinde geçeceğini söylüyor: "Kelime ve kavramların içi çok kolay dolduruluyor ve boşaltılıyor. Geçmişte insanlar 3-5 kitap okuyarak eğitim üretti ve kurumlara sattı. Sektör uzun süreler böyle gitti. İnsanların bir ihtiyacı karşılandı ama tıkandı. şimdi başka birşeye ihtiyaç duydular. "

Uluslararası Koçluk Federasyonu Türkiye Derneği’ne üye (ICF Türkiye) toplam 176 koç var. Bunların içinde akredite eğitimin üstüne artı olarak ICF’in akreditasyon aşamalarından geçmiş ACC, PCC ve MCC düzeyinde de toplam 34 koç bulunuyor.

Danışman mentor ve koç arasındaki farklar

Danışman

O konunun uzmanı

O konuda deneyimli biri

O konuda kuruma ya da kişiye danışmanlık hizmetini sunmak üzere işin içine girmiş

Bilgiyi veren, yerine göre yönlendiren

Bilgisine danışılan kişidir.

Mentor

Kişiyi bir alanda geliştiren kişi

Tercihen kurumun içinden olurlar

Belli bir alandan gelirler

Mentor, mentorluk alan kişinin sorumluluğunu taşır

Onu takip eder

Gelişiminden, hedefe ulaşmasından mentor da sorumludur

Koç

Alanın tamamen dışından olabilir

Meslekten bile olmayabilir

Kişinin ulaşmak istediği hedefe gitmesinde yol arkadaşıdır

Soru sorar, çözümleri kişiye buldurur, çözüm üretmez

Tavsiye vermez

Hedefi ortaya koymasını sağlar

Geçmişle işi olmaz gelecekle uğraşır